

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

І. М. Досяк

УРОКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

3 клас

Посібник для вчителя

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

УДК 371.32
ББК 74.268.51
Д 70

Серію «Бібліотека вчителя» засновано 2007 р.

Рецензенти:

Кандидат педагогічних наук, доцент інституту мистецтв м. Тернополя
З. М. Стельмащук
Учитель вищої категорії, методист
Є. М. Лазорко

Досяк І. М.

Д 70 Уроки музичного мистецтва : 3 клас : посібник для вчителя / І. М. Досяк. —
Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 160 с. — (Серія «Бібліотека
вчителя»).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-3937-6

У посібнику вміщено розробки уроків музичного мистецтва у 3 класі від-
повідно до навчальної програми МОН України, Державного стандарту по-
чаткової загальної освіти, підручника «Музичне мистецтво. 3 клас» (автор
Л. С. Аристова, В. В. Сергієнко).

Для вчителів початкових класів та студентів педагогічних навчальних за-
кладів.

УДК 371.32
ББК 74.268.51

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-3937-6
ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

© Навчальна книга — Богдан, 2014

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
Розділ 1. Основні властивості музики: пісенність, танцювальність, маршовість (8 год.)			
1.	Пісенність як особливість музики, проникнутої співучістю, мелодійністю, але не обов'язково призначеної для співу. В гостях у пісні. Родіон Щедрін «Ніч», «Золоті рибки», «Цар Горох» з балету «Горбоконик» — слухання. Слова Платона Воронька, музика Ірини Кириліної «Засмутилось кошеня» — розучування.	9	
2.	Творці та виконавці пісень. Народні та композиторські пісні. Назви співочих голосів. Ансамбль. Микола Дремлюга «Лірична пісня» — слухання. Слова та музика Дмитра Кабалевського «Ми — третьокласники» — розучування.	14	
3.	Поняття про пісню. Куплетна форма пісні. Лад. Динаміка. Темп. «Зустрічі» пісенності, танцювальності, маршовості в музичних творах. Запрошує пісенний кит. Петро Чайковський «Баркарола» — слухання. Слова Маргарити Івенсен, музика Тамари Попатенко «Шпачок прощається» — розучування.	18	
4.	Танцювальність як особливість музики, пронизаної танцювальними ритмами, але не обов'язково призначеної для танців. Жанна Колодуб «Гуцульський танець», невідомий автор першої половини ХІХ ст. «Симфонія» (козачок) — слухання. Слова М. Івенсен, музика Т. Попатенко «Шпачок прощається» — повторення.	26	
5.	Країна співучих мелодій. Михайло Глінка «Арагонська хота» — слухання. Українська народна пісня в обробці Григорія Верьовки «Ой на горі жита много» — розучування.	28	
6.	Пісенно-маршова і пісенно-танцювальна музика. Франц Шуберт «Військовий марш», Людвіг ван Бетховен «Симфонія №5»(ІІІ частина) — слухання. Музика і слова Анатолія Загрудного «Будем козаками» — розучування.	31	
7.	Пісенність, танцювальність, маршовість в українській народній музиці і творах композиторів-класиків. Поняття про увертюру. Основні поняття і терміни: пісенність, танцювальність, маршовість, увертюра, танцювальна пісня, пісня-марш. Жорж Бізе, увертюра до опери «Кармен» — слухання. Музика і слова Анатолія Загрудного «Будем козаками» — повторення.	35	
8.	Пісенність, танцювальність та маршовість в українській народній музиці і творах композиторів-класиків. Фридерік Шопен «Прелюдія №7, №20» — слухання. Едвард Гріг «Ранок із сюїти «Пер Гюнт»» — розучування.	39	
Розділ 2. Інтонація (8 год.)			
9.	Інтонація як основа музики. Спільність розмовної і музичної мов (посилення і послаблення звучання, чергування сильних і слабких часток, смислові наголоси, паузи). Музичні скоромовки. Інтонація скоромовки. Слова А. Барто, музика С. Прокоф'єва «Базіка» — слухання. Слова Володимира Кленца, музика Василя Поповича «Співучий колобок» — розучування.	44	

10.	Жартівливі та сумні інтонації. Запитальні, стверджувальні, окличні інтонації в мові та музиці. Ритмічні інтонації. Пісні рідного краю. Віктор Косенко «Дощик», «Гумореска», «Колискова» — слухання. Повторення вивчених пісень.	47	
11.	«Зерно»-інтонація як найменша смислова частина музики. Музична тема. Зображальні та виражальні інтонації. Поєднання зображальних і виражальних інтонацій. Микола Римський-Корсаков «Три дива» з опери «Казка про царя Салтана». Тема Білки. Тема Царівни Лебідь. Тема Тридцяти трьох богатирів. Михайло Глінка «Марш Чорномора» з опери «Руслан і Людмила» — слухання. Слова Василя Вікторова, музика Тамари Попатенко «Щеня і кошеня» — розучування.	50	
12.	Мелодія як інтонаційно-смислова побудова. Елементи музичної мови. Микола Лисенко, календарно-обрядові пісні з опери «Зима і весна», Віталій Кирейко «Награвання Лукаша» з опери «Лісова пісня» — слухання. Колядка «Добрий вечір тобі, пане господарю».	54	
13.	Емоційна виразність музичних інтонацій. Імпровізація. Вплив тембру на яскравість інтонації. Жуль Массне «Елегія» — слухання. Щедрівка «Павочка ходить» — розучування.	58	
14.	Роль інтонації в пісні-грі. Основні поняття: інтонація, музична інтонація, «зерно»-інтонація, виражальна інтонація, зображальна інтонація, імпровізація. «Гра в зайчика» в обробці Миколи Леонтовича — слухання. «Коза» — українська народна пісня-гра — розучування.	62	
15.	Узагальнення та систематизація знань, здобутих на уроках № 9–14.	66	
16.	Виховний захід. Театралізоване дійство «Сон».	70	
Розділ 3. Розвиток музики (10 год.)			
17.	Музика як мистецтво, що не існує без розвитку. Розвиток музики як процес відображення почуттів, настроїв, думок людини в їх динаміці та якісному перетворенні. Пісенний подарунок до зимових свят. Томазо Альбіоні «Адажіо», інструментальне виконання та вокальне (Лара Фабіан або Сара Брайтман) — слухання. Слова Олександра Коваленкова, музика Льва Кніппера «Чому ведмідь узимку спить» — розучування.	83	
18.	Способи розвитку музики: виконавські, динамічні, жанрові, мелодичні, темпові, темброві. Пульс. Метр. Ритм. Метроритм. Основні музичні метри. Ладовий розвиток. Царство бальних танців. Франц Шуберт «Вальс», «Алегрето» — слухання. Слова і музика Івара Арсеєва «Гра в слова».	86	
19.	Виконавський розвиток. Танцювальна музика. Танець. Танцювальні ритми. Народні танці. Йоганнес Брамс «Угорський танець» — слухання. Українська народна пісня в обробці Якова Степового «Грицю, Грицю, до роботи» — розучування.	90	
20.	Варіаційний розвиток. Сюжетний розвиток. Михайло Завадський «Шумка» — слухання. Слова Євгена Левченка, музика Анни Олейникової «Рушничок» — розучування.	94	
21.	Жанровий розвиток. Царство бальних танців. Фридерик Шопен «Вальс», «Полонез» — слухання.	96	

Люлі, люлі, мій синочку

Музика і слова народні

Не поспішаючи

1. Лю - лі - лю - лі, мій си-ноч-ку, справ-лю то - бі ко-ли-соч-ку.

2. Справлю тобі колисочку
Та й повішу на дубочку.
3. Сонце зійде, обігріє,
Роса впаде та й скупає.
4. Роса впаде та й скупає,
Листок впаде та й накриє.
5. Вітрець стане, заколише,
Птах прилине, заспіває.

Зірка 6.

А-а-а, люлі, люлі —
Налетіли гулі,
Сіли на воротях
В червоних чоботях.
А ворітця скрип-скрип,
Моя доня спить-спить.

Зірка 7.

Ой спи, дитя, в колисоньці,
Як горошок в билиноньці.
Буде вітер повівати
Та й горошком колисати.
Як горошок затиркоче,
Тоді Галя спати схоче.

Зірка 8.

Ой ну, люлі-люлечки,
Шовковії вервечки,
Мальовані бильця,
Ходім до Кирильця.
Що Кирилець робить?
Він листоньки пише,
Дитину колише.
Листоньки читає,
Дитину хитає.
Листоньки малює,
Дитину годує.

Дрімота.

Ой повішу колисочку у полі, у полі,
Будуть дитя колисати соколи, соколи.
Я повішу колисочку та на ожиночку,
Буде вітрець колисати малу дитиночку.
Прилетіла зозуленька, сіла на калину,
Криленьками фиркотіла, збудила дитину.
Бодай з тебе, зозуленько, сиве пір'я впало,
Збудила ми дитиноньку, ще було би спало.

(У виконанні Зірок звучить пісня «Шука-риба в морі грає»).

Шука-риба в морі грає

Музика і слова народні

Помірно

Музична партитура для голосу з нотами та ліричними текстами українською мовою. Партитура складається з шістьох рядків нот, кожен з яких має відповідні ліричні тексти під ним. Темп позначено як 'Помірно'.

Щу-ка-ри - ба в мо-рі гра - є, а І-ва - сик
спать ля-га - є. Я ри-бонь - ки та на-лов - лю,
І ва-си - ку та на-ва - рю. Ой я йо - го
за-ко-ли - шу, а І-ва-сик бу-де спа - ти,
а я бу - ду ко - ли - ха - ти.
Ко - ли б спа - ло, шас - тя ма - ло,
ко - ли б рос - ло, не бо - лі - ло
на го - лов - ку і все ті - ло.

Сон.

Ой у ліску на горішку
Там хатинка новенька.
Там хатинка новенька,
Там дитина маленька.
Ми дитину будем колисати
І самі будем спати.

Місяць. Дивіться, друзі, зараз буде світати, тож мені та Зіркам пора на відпочинок, і всі ви втомилися за цілу ніч, бо старанно виконували свої обов'язки. Зустрінемося наступної ночі. До зустрічі!

Ніч. Я ледь не забула приспати школу. Заспіваю їй колискову, нехай відпочине.

(У виконанні Ночі звучить «Коліскова школі»).

Коліскова школі

Слова і музика О. Лобової

Ніжно, з душею

Музична партитура для голосу з нотами та ліричними текстами українською мовою. Партитура складається з трьох рядків нот, кожен з яких має відповідні ліричні тексти під ним. Темп позначено як 'Ніжно, з душею'.

1. За - ко - тив - ся день за об - рій, о - пус - тив - ся ве - чір
Все за - тих - ло - ліс і річ - ка, слон і пташ - ка не - ве -
доб - рий, і чак - лун - ка ніч роз - кри - ла в не - бі зо - ря - ні віт -
лич - ка, все за - тих - ло - і на - вко - ло
ри - ла. // 2. все за - сну - ло, на - віть шко - ла.

Музика — акустичний склад, що викликає в нас апетит до життя, як відомі аптечні склади викликають апетит до їжі.

Василь Ключевський

Дата .....

Клас .....

УРОК 34

Тема. Перевір свої досягнення. Словник-путівник у Країні Музики (с. 108–109).

Мета. Перевірити знання, уміння й навички учнів за третій рік навчання; збагачувати музичні враження від прослуховування запропонованих програмою творів; розвивати музичні здібності учнів, виконавські навички; удосконалювати співацькі навички; виховувати любов до музики, рідного народу.

Методично-дидактичне забезпечення уроку. Музичний інструмент (за наявності — фортепіано, баян, акордеон), музично-темброві інструменти, програвач CD, «Хрестоматія» та «Фонохрестоматія» з музики 3 клас.

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

Хід уроку

I. Організаційна частина.

— Доброго дня, вам, любі малята,
Хлопчики милі мої і дівчата.
Щирою посмішкою всіх вас я вітаю,
Доброго настрою на весь день бажаю.
За руки один одного візьмем —
І дружно привітаємось.
— Добрий день!

1. Вхід до класу під звучання пісні (за вибором учителя).

2. Музичне привітання.

Вчитель Учні

День - дзе - лень дзве - нить дзві - нок, вже по - чав - ся в нас у - рок.

Вчитель Учні

Доб - рий день! Доб - рий день!

II. Розспівування.

А - а - а - а - а - а - а - а - а - а.

III. Ритмічні вправи.

IV. Узагальнення та систематизація набутих знань.

1. Робота з підручником, с. 108.
2. Музична гра Василя Верховинця «Ведмедик і лісові звірята» (див. урок № 33).

V. Слухання вивчених творів.

VI. Фізкультхвилинка.

Встаньте, діти, посміхніться,
Землі нашій уклоніться,
Всі до сонця потягніться,
Вліво, вправо нахиліться,
Веретенцем покрутіться.
Раз присядьте, два присядьте
І за парти тихо сядьте.

Навчальне видання

СЕРІЯ «БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ»

ДОСЯК Ірина Миронівна

УРОКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

3 клас

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Петро Ктитор*

Обкладинка *Аліни Воронкової*

Комп'ютерна верстка *Зоряни Сидор*

Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 10.07.2014. Формат 60х84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 18,6. Умовн. фарбо-відб. 18,6.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3937-6

